είναι συμβεβλημένος. Η μείωση των ποσοτήτων αναφοράς, την οποία θα υφίσταντο οι παραγωγοί αν αναγνωριζόταν τέτοια ευχέρεια στα κράτη μέλη, θα ήταν ικανή να τους αποθαρρύνει να αλλάζουν αγοραστή και να συμβάλλονται με το γαλακτοκομείο που τους παρέχει τους ευνοϊκότερους όρους και, ως εκ τούτου, θα αντέβαινε στην αρχή της ελεύθερης άσκησης των επαγγελματικών δραστηριοτήτων, η οποία συνεπάγεται την ελεύθερη επιλογή του οικονομικού εταίρου.

ΕΚΘΕΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠ' ΑΚΡΟΑΤΗΡΙΟΥ ΣΥΖΗΤΗΣΗ

στις συνεκδικαζόμενες υποθέσεις C-90/90 και C-91/90 *

I — Πραγματικά περιστατικά και διαδικασία

στον τομέα του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων (ΕΕ L 90, σ. 13).

1. *Οι ισχύουσες κοινοτικές διατάξεις*

α) Ο *κανονισμός (ΕΟΚ) 856/84* του Συμβουλίου, της 31ης Μαρτίου 1984, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΟΚ) 804/68 περί κοινής οργανώσεως αγοράς στον τομέα του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων (ΕΕ L 90, σ. 10), θέσπισε για περίοδο πέντε ετών «συμπληρωματική εισφορά» επί των παραδιδομένων ποσοτήτων γάλακτος που υπερέβαιναν μια ποσότητα αναφοράς η οποία δεν είχε ακόμα καθοριστεί.

β) Οι γενικοί κανόνες εφαρμογής της συμπληρωματικής εισφοράς καθορίστηκαν με τον *κανονισμό (ΕΟΚ) 857/84* του Συμβουλίου, της 31ης Μαρτίου 1984, περί γενικών κανόνων για την εφαρμογή της εισφοράς που αναφέρεται στο άρθρο 5γ του κανονισμού (ΕΟΚ) 804/68

Το άρθρο 2, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΟΚ) 857/84 καθορίζει την ποσότητα αναφοράς που προβλέπεται στον βασικό κανονισμό (ΕΟΚ) 856/84, δηλαδή την ποσότητα που απαλλάσσεται από την συμπληρωματική εισφορά. Καταρχήν, η ποσότητα αυτή είναι ίση προς την ποσότητα γάλακτος ή ισοδυνάμου γάλακτος που παρέδωσε ο παραγωγός κατά το ημερολογιακό έτος 1981 (εναλλακτική λύση Α) ή που αγόρασε ένας αγοραστής κατά το ημερολογιακό έτος 1981 (εναλλακτική λύση Β), προσαυξημένη κατά 1 %. Σύμφωνα με το άρθρο 2, παράγραφος 2, τα κράτη μέλη μπορούν, ωστόσο, να προβλέπουν ότι στο έδαφός τους η ποσότητα αναφοράς είναι ίση προς την ποσότητα γάλακτος ή ισοδυνάμου γάλακτος που παραδόθηκε ή αγοράστηκε κατά το ημερολογιακό έτος 1982 ή το ημερολογιακό έτος 1983, προσαυξημένη κατά ένα ποσοστό που καθορίζεται κατά τρόπον ώστε να μην υπάρχει υπέρβαση της εγγυημένης ποσότητας. Επιπλέον, σύμφωνα με τα άρθρα 3, 3α, 4 και 4α του εν λόγω κανονισμού, όπως αυτός έχει τροποποιηθεί, τα κράτη μέλη μπορούν να λαμβάνουν υπόψη τους ορισμένες ιδιαίτερες περιστάσεις κατά τον καθορισμό των ποσοτήτων αναφοράς ή να χορηγούν ειδικές ή συμπληρωματικές ποσότητες αναφοράς.

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

Το άρθρο 7 του κανονισμού (ΕΟΚ) 857/84, όπως τροποποιήθηκε από τον κανονισμό 590/85 του Συμβουλίου της 26ης Φεβρουαρίου 1985 (ΕΕ L 68, σ. 1), ορίζει τα εξής:

« 1. Σε περίπτωση πώλησης, εκμίσθωσης ή κληρονομικής μεταβίβασης μιας εκμετάλλευσης, η αντίστοιχη ποσότητα αναφοράς μεταβιβάζεται εν όλω ή εν μέρει στον αγοραστή, τον μισθωτή ή τον κληρονόμο σύμφωνα με τις λεπτομέρειες που θα καθοριστούν.

(...)

2. Στα πλαίσια της εναλλακτικής λύσης Β, αν ο αγοραστής υποκαταστήσει εν όλω ή εν μέρει έναν ή περισσότερους αγοραστές, η ετήσια ποσότητα αναφοράς καθορίζεται:

— για το τέλος της τρέχουσας δωδεκάμηνης περιόδου, λαμβάνοντας υπόψη το σύνολο ή μέρος των ποσοτήτων αναφοράς prorata του χρονικού διαστήματος που υπολείπεται,

— για την επόμενη δωδεκάμηνη περίοδο, λαμβάνοντας υπόψη το σύνολο ή τμήμα των ποσοτήτων αναφοράς των αγοραστών τους οποίους υποκαθιστά.

3. Τα κράτη μέλη μπορούν να προβλέψουν ότι ένα μέρος των εν λόγω ποσοτήτων προστίθεται στην εφεδρική ποσότητα που αναφέρεται στο άρθρο 5 ή, ενδεχομένως, στην εφεδρική ποσότητα που αναφέρεται στο άρθρο 6, παράγραφος 3.

(...)

5. Οι λεπτομέρειες εφαρμογής του παρόντος άρθρου καθορίζονται σύμφωνα με τη διαδικασία που προβλέπεται στο άρθρο 30 του κανονισμού (ΕΟΚ) 804/68. »

γ) Οι λεπτομέρειες εφαρμογής του καθεστώτος αυτού καθορίστηκαν με τον *κανονισμό (ΕΟΚ) 1371/84* της Επιτροπής, της 16ης Μαΐου 1984, για τον καθορισμό των λεπτομερειών εφαρμογής της συμπληρωματικής εισφοράς που αναφέρεται στο άρθρο 5γ του κανονισμού (ΕΟΚ) 804/68 (ΕΕ L 132, σ. 11). Το τρίτο εδάφιο του άρθρου 5 του κανονισμού αυτού, όπως διατυπώθηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 1681/87 της Επιτροπής της 16ης Ιουνίου 1987 (ΕΕ L 157, σ. 11) [1], διευκρινίζει τα εξής:

« Σε περίπτωση εφαρμογής του άρθρου 7, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού (ΕΟΚ) 857/84 και εντός του ορίου που καθορίζεται από την εν λόγω διάταξη, τα κράτη μέλη μπορούν να κατανείμουν, σύμφωνα με κριτήρια σχετικά με το μέγεθος των εν λόγω εκμεταλλεύσεων, το μέρος της ποσότητας αναφοράς που προστίθεται στο απόθεμα. »

Το άρθρο 6, παράγραφος 1, του ιδίου κανονισμού, όπως αυτός έχει τροποποιηθεί, προβλέπει ότι, « σε περίπτωση εφαρμογής της εναλλακτικής λύσης Β, η ποσότητα αναφοράς του αγοραστή προσαρμόζεται κυρίως για να ληφθούν υπόψη:

(...)

δ) οι περιπτώσεις υποκατάστασης που αναφέρονται στο άρθρο 7, παράγραφος 2, του κανονισμού (ΕΟΚ) 857/84, συμπεριλαμβανομένης της περίπτωσης που οι παραγωγοί αλλάζουν αγοραστή ».

1 — Ο κανονισμός (ΕΟΚ) 1371/84 κωδικοποιήθηκε εν τω μεταξύ από τον κανονισμό (ΕΟΚ) 1546/88 της Επιτροπής, της 3ης Ιουνίου 1988 (ΕΕ L 139, σ. 12).

2. *Η νομοθεσία του Λουξεμβούργου για την εφαρμογή της κοινοτικής ρυθμίσεως*

Η προαναφερθείσα κοινοτική ρύθμιση εφαρμόστηκε στο Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου κυρίως με τον *κανονισμό του Μεγάλου Δουκάτου της 7ης Ιουλίου 1987*, περί της εφαρμογής, στο Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου, του καθεστώτος της συμπληρωματικής εισφοράς επί του γάλακτος (*Memorial A*, 1987, σ. 850). Ο ανωτέρω κανονισμός επιλέγει την εναλλακτική λύση Β (εναλλακτική λύση αγοραστή) και καθορίζει τις ποσότητες αναφοράς των αγοραστών βάσει των παραδόσεων γάλακτος που πραγματοποιήθηκαν το 1983, προσαυξανόμενες κατά έναν ορισμένο συντελεστή.

Το άρθρο 9, παράγραφος 1, του κανονισμού του Μεγάλου Δουκάτου έχει ως εξής:

«Όταν ένας προμηθευτής αλλάζει αγοραστή, ποσότητα αντίστοιχη προς αυτή που έχει χορηγηθεί στον προμηθευτή κατ' εφαρμογή των άρθρων 3, 5, 6, 8 και 13 του παρόντος κανονισμού αφαιρείται από την ποσότητα αναφοράς του πρώτου αγοραστή και προστίθεται κατά το 90 % στην ποσότητα αναφοράς του νέου αγοραστή και κατά το 10 % στην εθνική εφεδρική ποσότητα που προβλέπεται στο άρθρο 4 του παρόντος κανονισμού.»

3. *Το αντικείμενο των κυρίων δικών*

Οι προσφεύγοντες των κυρίων δικών είναι παραγωγοί γάλακτος εγκατεστημένοι στο Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου. Με τις προσφυγές που άσκησαν ενώπιον του Conseil d'Etat του Μεγάλου Δουκάτου του Λουξεμβούργου, ζητούν την ακύρωση αποφάσεως της 22ας Φεβρουαρίου 1988, με την οποία ο Υφυπουργός Γεωργίας και Αμπελουργίας του Λουξεμβούργου, κατ' " εφαρμογή του άρθρου 9, παράγραφος 1, του προαναφερθέντος κανονισμού του Μεγάλου Δουκάτου, αρνήθηκε να μεταβιβάσει σε άλλον αγοραστή ακέραια την ατομική ποσότητα αναφοράς την οποία διέθεταν οι εν λόγω παραγωγοί σε σχέση με τον αρχικό αγοραστή, κατόπιν αλλαγής αγοραστή που αποφάσισαν οι ίδιοι.

Προς στήριξη των προσφυγών τους, οι προσφεύγοντες των κυρίων δικών υποστηρίζουν, μεταξύ άλλων, ότι το άρθρο 9 του κανονισμού του Μεγάλου Δουκάτου αντιβαίνει στις διατάξεις του άρθρου 7 του κανονισμού (ΕΟΚ) 857/84. Κατ' αυτούς, η μεταβίβαση στην εθνική εφεδρική ποσότητα ενός μέρους των ατομικών ποσοτήτων αναφοράς, η οποία προβλέπεται από το άρθρο 7, παράγραφος 3, του κανονισμού (ΕΟΚ) 857/84, δεν αναφέρεται στην περίπτωση των παραγωγών που αλλάζουν αγοραστή. Εξάλλου, η μείωση των ατομικών ποσοτήτων αναφοράς την οποία συνεπάγεται μια τέτοια μεταβίβαση δεν μπορεί να είναι οριστική. Η μείωση αυτή παραβιάζει, τέλος, την αρχή της ελεύθερης επιλογής του οικονομικού εταίρου καθώς και την αρχή της ελεύθερης κυκλοφορίας των γεωργικών προϊόντων πλήττοντας, κατά τρόπο δημιουργούντα διακρίσεις, την εκ μέρους των παραγωγών επιλογή συμφορότερου αγοραστή.

Ενόψει, ακριβώς, αυτών των επιχειρημάτων, το Conseil d'Etat του Μεγάλου Δουκάτου του Λουξεμβούργου ανέστειλε τη διαδικασία και υπέβαλε στο Δικαστήριο, κατ' εφαρμογή του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, τα ακόλουθα — πανομοιότυπα στις δύο υποθέσεις — προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Έχει το άρθρο 7 του κανονισμού (ΕΟΚ) 857/84 του Συμβουλίου την έννοια ότι τα κράτη μέλη μπορούν να προβλέψουν στην εθνική νομοθεσία κατ' εφαρμογή του άρθρου 7, παράγραφος 3, του ιδίου κανονισμού και στην περίπτωση αλλαγής του αγοραστή της παραγωγής ενός παραγωγού (εναλλακτική λύση Β) ότι ένα μέρος της ποσοστώσεως του παραγωγού θα διατίθεται στην εθνική εφεδρική ποσότητα αντί να κατανεμηθεί μεταξύ του παλαιού και του νέου αγοραστή ή να

μεταφερθεί εξ ολοκλήρου στον νέο αγοραστή σύμφωνα με το άρθρο 7, παράγραφος 2, του ιδίου κανονισμού, αντιμετωπίζοντας κατ' αυτόν τον τρόπο δυσμενώς κάθε αλλαγή αγοραστή της γαλακτοκομικής παραγωγής ενός παραγωγού;

2) Επιτρέπουν στα κράτη μέλη τα άρθρα 39 και 110 της Συνθήκης της Ρώμης καθώς και οι αρχές της ελεύθερης επιλογής του οικονομικού εταίρου να μειώνουν επ' αόριστο κατά 10 % τη βασική ποσόστωση παραγωγής ενός παραγωγού απλώς και μόνο διότι ο παραγωγός αυτός αλλάζει αγοραστή και επιτυγχάνει πλέον συμφέρουσα τιμή πωλήσεως βελτιώνοντας κατά τον τρόπο αυτόν τα έσοδα από τη γεωργική του εκμετάλλευση; »

4. *Διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου*

Οι αποφάσεις περί παραπομπής πρωτοκολλήθηκαν στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 27 Μαρτίου 1990.

Σύμφωνα με το άρθρο 20 του Πρωτοκόλλου περί του Οργανισμού του Δικαστηρίου της ΕΟΚ, γραπτές παρατηρήσεις κατέθεσαν οι προσφεύγοντες των κυρίων δικών, εκπροσωπούμενοι από τον Fernand Hoffstetter, avocat-avoué Λουξεμβούργου, η Κυβέρνηση του Μεγάλου Δουκάτου του Λουξεμβούργου, εκπροσωπούμενη από τον Ferdinand Hoffstetter, σύμβουλο διευθύνσεως α' τάξεως του Υπουργείου Γεωργίας, Αμπελουργίας και Αγροτικής Αναπτύξεως, καθώς και η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τον Patrick Hetsch, μέλος της Νομικής της Υπηρεσίας.

Το Δικαστήριο, κατόπιν εκθέσεως του εισηγητή δικαστή και αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα, αποφάσισε, με απόφαση της 5ης Δεκεμβρίου 1990, να αναθέσει την εκδίκαση της υποθέσεως στο τρίτο τμήμα, κατ' εφαρμογή του άρθρου 95 του Κανονισμού Διαδικασίας, και να προχωρήσει στην προφορική διαδικασία χωρίς προηγούμενη διεξαγωγή αποδείξεων.

Με Διάταξη της ιδίας ημέρας, το Δικαστήριο διέταξε τη συνεκδίκαση των υποθέσεων C-90/90 και C-91/90 προς διευκόλυνση της προφορικής διαδικασίας και προς έκδοση κοινής αποφάσεως.

II — Γραπτές παρατηρήσεις

1. *Επί του πρώτου ερωτήματος*

α) Οι *προσφεύγοντες των κυρίων δικών* παρατηρούν ότι το άρθρο 7, παράγραφος 1, του κανονισμού 857/84 ρυθμίζει τις επιπτώσεις που έχει στην ποσόστωση που έχει χορηγηθεί σε παραγωγή η μεταβίβαση των δικαιωμάτων κυριότητας ή χρήσεως της εκμεταλλεύσεως είτε εξ επαχθούς είτε εκ χαριστικής αιτίας. Η παράγραφος 2 του άρθρου αυτού αφορά την κατανομή, στο πλαίσιο των εναλλακτικής λύσεως Β, των ποσοστώσεων μεταξύ των διαδοχικών αγοραστών, για την περίπτωση που ένας παραγωγός αλλάξει γαλακτοκομείο κατά τη διάρκεια του έτους. Τα κείμενο αυτά, ωστόσο, δεν προβλέπουν μείωση κατά 10 % των δικαιωμάτων παραγωγής του παραγωγού.

Οι προσφεύγοντες θεωρούν ότι, υπό τις συνθήκες αυτές, το άρθρο 7, παράγραφος 3, του κανονισμού 857/84, το οποίο επιτρέπει στα κράτη μέλη να προσθέτουν ένα μέρος των ποσοτήτων αυτών στην εθνική εφεδρική ποσότητα, πρέπει να εκληφθεί ως αφορών μόνο την παράγραφο 1 του εν λόγω άρθρου, η οποία αναφέρεται σε « εν όλω ή εν μέρει » μεταβίβαση της ποσότητας αναφοράς στον αγοραστή, τον μισθωτή ή τον κληρονόμο.

Συγκεκριμένα, η παράγραφος 2 του άρθρου αυτού δεν χρησιμοποιεί ανάλογους ή παρόμοιους όρους για την περίπτωση αλλαγής του αγοραστή. Εξάλλου, η παράγραφος 1 αναφέρεται σε καταστάσεις πολύ διαφορετικές από αυτές που προβλέπονται στην παράγραφο 2 και, επομένως, αποκλείεται η κατ' αναλογία εφαρμογή της.

Οι προσφεύγοντες των κυρίων δικών καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι διατάξεις όπως αυτή του άρθρου 9 του κανονισμού του Μεγάλου Δουκάτου του Λουξεμβούργου της 7ης Ιουλίου 1987 συνιστούν παράβαση του κοινοτικού δικαίου.

β) Η *Κυβέρνηση του Λουξεμβούργου* αναφέρει ότι οι διατάξεις του άρθρου 7, παράγραφοι 2 και 3, του κανονισμού 857/84 πρέπει να λαμβάνονται υπόψη σε συνδυασμό προς τις διατάξεις του άρθρου 6, παράγραφος 1, του κανονισμού 13717/84, όπως αυτός έχει τροποποιηθεί, από τις οποίες προκύπτει ότι, στο πλαίσιο της εναλλακτικής λύσεως Β, η ποσότητα αναφοράς του αγοραστή προσαρμόζεται κυρίως για να ληφθούν υπόψη οι περιπτώσεις υποκαταστάσεως που προβλέπονται στο άρθρο 7, παράγραφος 2, του κανονισμού 857/84, συμπεριλαμβανομένης της περιπτώσεως κατά την οποία ο παραγωγός αλλάζει αγοραστή.

Από αυτό έπεται, κατά την άποψη της Κυβερνήσεως του Λουξεμβούργου, ότι το άρθρο 7, παράγραφοι 2 και 3, του κανονισμού 857/84 αναφέρεται όχι μόνο στη μεταβίβαση των ποσοτήτων αναφοράς με πρωτοβουλία του αγοραστή (υποκατάσταση ενός αγοραστή από άλλον), αλλά και στη μεταβίβαση που οφείλεται σε πρωτοβουλία του παραγωγού κατόπιν αλλαγής αγοραστή. Η ερμηνεία αυτή επιβάλλεται κατά μείζονα λόγο διότι η εκ μέρους του παραγωγού αλλαγή αγοραστή έχει ως συνέπεια ότι ο νέος αγοραστής αναλαμβάνει να αγοράζει τις ποσότητες γάλακτος που αγόραζε ο παλαιός αγοραστής και, συνεπώς, τον υποκαθιστά.

Η Κυβέρνηση του Λουξεμβούργου υπενθυμίζει, εξάλλου, ότι, με την απόφαση της 25ης Νοεμβρίου 1986, υποθ. 201/85 και 202/85, Klensch κ.λπ. (Συλλογή 1986, σ. 3477, σκέψη 19), το Δικαστήριο δέχτηκε ότι, δυνάμει των προαναφερθεισών διατάξεων, «σε περίπτωση εφαρμογής της εναλλακτικής λύσεως Β, η ποσότητα αναφοράς του αγοραστή προσαρμόζεται για να ληφθούν υπόψη, μεταξύ άλλων, περιπτώσεις όπου οι παραγωγοί αλλάζουν αγοραστή, υπό την επιφύλαξη της ευχέρειας των κρατών μελών να ορίζουν ότι μέρος των εν λόγω ποσοτήτων προστίθεται στην (...) εθνική εφεδρική ποσότητα». Κατά συνέπεια, οι επίδικες διατάξεις επιτρέπουν στα κράτη μέλη να αφαιρούν ένα μέρος της ποσότητας αναφοράς που πρέπει να μεταβιβαστεί σε περίπτωση που ο παραγωγός αλλάζει αγοραστή και να την προσθέτουν στην εθνική εφεδρική ποσότητα.

Επομένως, κατά την Κυβέρνηση του Λουξεμβούργου, στο πρώτο ερώτημα προσήκει καταφατική απάντηση.

γ) Η *Επιτροπή* θεωρεί ότι το πρώτο ερώτημα θέτει το ζήτημα της δυνατότητας εφαρμογής του άρθρου 7, παράγραφος 3, του κανονισμού 857/84 στις περιπτώσεις κατά τις οποίες ο παραγωγός αλλάζει αγοραστή.

Κατά την άποψη της Επιτροπής, το άρθρο 7, παράγραφος 2, του εν λόγω κανονισμού καλύπτει γενικώς όλες τις περιπτώσεις μετικής ή ολικής υποκαταστάσεως του αγοραστή χωρίς να διακρίνει αναλόγως της φύσεως της υποκαταστάσεως. Σκοπός της διατάξεως αυτής είναι η διευκρίνιση των όρων υπό τους οποίους οι ετήσιες ποσότητες αναφοράς των ενδιαφερομένων αγοραστών προσαρμόζονται προκειμένου να ληφθεί υπόψη η επιχειρηθείσα αναδιάρθρωση, ανεξαρτήτως του αν αυτή είναι αποτέλεσμα συγχωνεύσεως, συγκεντρώσεως, εκχωρήσεως ή απλής αλλαγής γαλακτοκομείου εκ μέρους ενός ή περισσοτέρων παραγωγών.

Σε όλες αυτές τις περιπτώσεις, συμπεριλαμβανομένης της περιπτώσεως αλλαγής αγοραστή με πρωτοβουλία των παραγωγών, η ποσότητα αναφοράς του παλαιού αγοραστή μειώνεται κατά το μέρος που αντιστοιχεί στις ατομικές ποσότητες αναφοράς των παραγωγών, το οποίο προστίθεται στην ποσότητα αναφοράς του αγοραστή στον οποίο αποφασίζουν οι παραγωγοί να παραδίδουν πλέον το γάλα τους.

Η εφαρμογή του άρθρου 7, παράγραφος 2, στην περίπτωση υποκαταστάσεως λόγω αλλαγής αγοραστή, αποφασιζόμενης από τους παραγωγούς, όχι μόνον ανταποκρίνεται στον σκοπό της διατάξεως αυτής, αλλά είναι σύμφωνη και με το γράμμα του άρθρου 6, παράγραφος 1, στοιχείο δ, του κανονισμού 1371/84, ο οποίος θεσπίζει τις λεπτομέρειες εφαρμογής του συστήματος.

Κατά την Επιτροπή, τόσο από τις ανωτέρω σκέψεις όσο και από τη σκέψη 19 της ως άνω αποφάσεως της 25ης Νοεμβρίου 1986 στις υποθέσεις 201/85 και 202/85, προκύπτει ότι η ευχέρειεα των κρατών μελών να προσθέτουν ένα μέρος των ποσοτήτων αναφοράς στην εθνική εφεδρική ποσότητα, η οποία παρέχεται από το άρθρο 7, παράγραφος 3, του κανονισμού 857/84 για όλες τις περιπτώσεις μεταβιβάσεως που προβλέπονται από τις δύο πρώτες παραγράφους του άρθρου αυτού, έχει εφαρμογή και όταν οι παραγωγοί αλλάζουν αγοραστή. Η αποφασιζόμενη κατανομή των ποσοτήτων είναι οριστική, υπό την έννοια ότι η ποσότητα αναφοράς του νέου αγοραστή καθορίζεται στο εξής, για κάθε περίοδο εφαρμογής της εισφοράς, αφαιρουμένου του μέρους που έχει προστεθεί στην εθνική εφεδρική ποσότητα.

Καταλήγοντας, η Επιτροπή προτείνει να δοθεί στο πρώτο ερώτημα η απάντηση ότι το άρθρο 7, παράγραφος 3, του κανονισμού 857/84 έχει εφαρμογή στις περιπτώσεις υποκαταστάσεως αγοραστή, συμπεριλαμβανομένης της περιπτώσεως κατά την οποία ο παραγωγός επιλέγει να παραδίδει την παραγωγή του σε άλλον αγοραστή.

2. *Επί του δευτέρου ερωτήματος*

α) Οι *προσφεύγοντες των κυρίων δικών* υπενθυμίζουν ότι, σύμφωνα με τις αιτιολογικές σκέψεις του κανονισμού (ΕΟΚ) 804/68 (ΕΕ ειδ. έκδ. 03/003, σ. 82), ο κανονισμός αυτός αποσκοπεί στην κατάργηση όλων των εμποδίων στην ελεύθερη κυκλοφορία των επιδίκων εμπορευμάτων στο εσωτερικό της Κοινότητας. Προς τούτο, το μεν άρθρο 22 του κανονισμού απαγορεύει, μεταξύ άλλων, τους ποσοτικούς περιορισμούς και τα μέτρα ισοδυμάνου αποτελέσματος στο ενδοκοινοτικό εμπόριο, το δε άρθρο 33 επιβάλλει να λαμβάνονται υπόψη οι σκοποί των άρθρων 39 και 110 της Συνθήκης ΕΟΚ.

Όμως, το άρθρο 39 προβλέπει, μεταξύ των άλλων σκοπών της κοινής γεωργικής πολιτικής, την εξασφάλιση δικαίου βιοτικού επιπέδου στους παραγωγούς. Κατά τους προσφεύγοντες των κυρίων δικών, ο σκοπός αυτός δεν επιτυγχάνεται με τη μείωση κατά 10 % της ποσοστώσεως παραγωγής, η οποία δεν υπογορεύεται από καμία επιταγή του κοινοτικού δικαίου.

Όσον αφορά το άρθρο 110, υποστηρίζεται ότι η διάταξη αυτή παραβιάζεται καθόσον η μείωση κατά 10 % συνιστά στην πραγματικότητα τελωνειακό φραγμό ο οποίος επηρεάζει την ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων — στην προκειμένη περίπτωση, του γάλακτος — μεταξύ του Λουξεμβούργου και της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας.

β) Η *Κυβέρνηση του Λουξεμβούργου* παρατηρεί προκαταρκτικώς ότι η επίκληση του άρθρου 110 της Συνθήκης ΕΟΚ είναι απρόσφορη στην υπό κρίση περίπτωση, δεδομένου ότι το άρθρο αυτό αφορά την κοινή εξωτερική πολιτική έναντι των τρίτων χωρών.

Η Κυβέρνηση του Λουξεμβούργου υπενθυμίζει, εξάλλου, ότι ούτε το άρθρο 7 του κανονισμού 857/84 ούτε το άρθρο 6 του κανονισμού 1371/84 δεν προβλέπουν κάποιο χρονικό περιορισμό όσον αφορά τη μεταβίβαση προς την εθνική εφεδρική ποσότητα μέρους της ποσότητας αναφοράς. Συνεπώς, λαμβανομένου υπόψη ότι η κοινοτική ρύθμιση όσον αφορά τις γαλακτοκομικές ποσοστώσεις είναι αυστηρή και ρητή, πρέπει να συναχθεί το συμπέρασμα ότι ένας τέτοιος περιορισμός αντίκειται στην εν λόγω ρύθμιση.

Αντιθέτως, αν θεωρηθεί ότι επιτρέπεται ο περιορισμός της μειώσεως της ποσότητας αναφοράς κατόπιν αλλαγής αγοραστή, ο περιορισμός αυτός θα υποχρέωνε, κατά την άποψη της Κυβερνήσεως του Λουξεμβούργου, τα κράτη μέλη να επιστρέψουν, μετά από μία ή περισσότερες περιόδους εμπορίας των γαλακτοκομικών προϊόντων, στους ενδιαφερομένους παραγωγούς το μέρος της ποσότητας αναφοράς τους που είχε μεταφερθεί στην εθνική εφεδρική ποσότητα, από τις διαθέσιμες ποσότητες αναφοράς αυτής της εφεδρικής ποσότητας. Όμως, δεδομένου ότι η κοινοτική νομοθεσία περί γαλακτοκομικών ποσοστώσεων προβλέπει ότι υποχρεωτικά οι διαθέσιμες ποσότητες αναφοράς προστίθενται στην εθνική εφεδρική ποσότητα και δεν προβλέπει αυτή την επιστροφή, η ανωτέρω κατάσταση θα ήταν, κατά την Κυβέρνηση του Λουξεμβούργου, αντίθετη προς το γράμμα και το πνεύμα της εν λόγω νομοθεσίας.

Όσον αφορά το κύρος του άρθρου 7 του κανονισμού 857/84, η Κυβέρνηση του Λουξεμβούργου υπενθυμίζει ότι το Δικαστήριο έχει αναγνωρίσει ότι τα κοινοτικά όργανα διαθέτουν, στο θέμα της θεσπίσεως των κανόνων κοινής οργανώσεως των αγορών, ευρεία εξουσία εκτιμήσεως όσον αφορά τη φύση και την έκταση των ληπτέων μέτρων και, επομένως, ως προς τη νομιμότητα των σχετικών διατάξεων μπορεί να ασκηθεί μόνον έλεγχος όσον αφορά την ύπαρξη πλάνης ή σοβαρής και προφανούς υπερβάσεως εξουσίας. Κατά την Κυβέρνηση του Λουξεμβούργου, στην υπό κρίση περίπτωση δεν υπήρξε υπέρβαση των ορίων της εν λόγω εξουσίας εκτιμήσεως.

Κατά συνέπεια, η Κυβέρνηση του Λουξεμβούργου θεωρεί ότι ο χρονικός περιορισμός ως προς τη μεταφορά, κατ' εφαρμογή του άρθρου 7, παράγραφος 3, του κανονισμού 857/84, ποσοτήτων αναφοράς προς την εθνική εφεδρική ποσότητα δεν συμβιβάζεται με την κοινοτική νομοθεσία περί γαλακτοκομικών ποσοστώσεων και ότι το επιχείρημα ότι το άρθρο 7, παράγραφος 3, δεν τηρεί το άρθρο 39 της Συνθήκης ΕΟΚ και παραβιάζει την αρχή της ελεύθερης επιλογής του οικονομικού εταίρου δεν μπορεί να γίνει δεκτό.

γ) Η *Επιτροπή* υπενθυμίζει, προκαταρκτικώς, ότι η εθνική εφεδρική ποσότητα, η οποία σχηματίζεται εντός της « εθνικής ποσοστώσεως », επιτρέπει στα κράτη μέλη να χορηγούν « κατά προτεραιότητα » συμπληρωματικές ή ειδικές ποσότητες σε ορισμένους παραγωγούς, όπως π.χ. στους παραγωγούς που εμπλέκονται σε αναπτυξιακο πρόγραμμα, τους νέους αγρότες, τους έχοντες ως κύρια απασχόληση τη γεωργία και τους παραγωγούς θύματα εκτάκτων γεγονότων. Η εθνική εφεδρική ποσότητα τροφοδοτείται ιδίως με τις ποσότητες που προκύπτουν από την εκ μέρους του κράτους μέλους αφαίρεση των ατομικών ποσοτήτων αναφοράς από τους εν λόγω παραγωγούς ή αγοραστές.

Οι ενδιαφερόμενοι παραγωγοί είναι μεν υποχρεωμένοι να υποστούν ορισμένη μείωση της ποσότητας αναφοράς, ωστόσο μια αλλαγή αγοραστή, η οποία αποφασίζεται από έναν ή

περισσότερους παραγωγούς, μπορεί να οδηγήσει στην πλήρη χρησιμοποίηση, διά της εσωτερικής αντισταθμίσεως στο γαλακτοκομείο, ποσοτήτων οι οποίες δεν χρησιμοποιούνταν έως τότε από τον νέο αγοραστή. Το γεγονός αυτό θα μπορούσε να στερήσει σε άλλους αγοραστές το πλεονέκτημα της ανακατανομής των εν λογω ποσοτήτων.

Η Επιτροπή παρατηρεί, εξάλλου, ότι το άρθρο 7, παράγραφος 3, δεν επιτρέπει να προστεθεί στην εθνική εφεδρική ποσότητα παρά ένα «μέρος» της μεταβιβαζομένης ποσότητας αναφοράς. Ο περιορισμός αυτός υπαγορεύεται από την ανάγκη τηρήσεως, κατά την εφαρμογή του άρθρου 7, παράγραφος 3, μιας κάποιας ισορροπίας μεταξύ του επιδιωκομένου σκοπού, ήτοι της συμβολής στην προσπάθεια υποστηρίξεως των εχόντων προτεραιότητα παραγωγών, και της καταστάσεως των ενδιαφερομένων παραγωγών ή αγοραστών. Το μέρος που παρακρατείται από το κράτος μέλος δεν πρέπει, συνεπώς, να είναι υπερβολικό σε σημείο ώστε να παρεμποδίζει τους ενδιαφερομένους να προβαίνουν στις εν λόγω μεταβιβάσεις.

Εξάλλου, κατά την Επιτροπή, η μείωση της μεταβιβαζομένης ποσότητας αναφοράς προς τον σκοπό της αυξήσεως της εθνικής εφεδρικής ποσότητας δεν επηρεάζει, καταρχήν, το δικαίωμα των ενδιαφερομένων παραγωγών να συνεχίσουν την παραγωγή στην εκμετάλλευσή τους, ούτε θέτει σε κίνδυνο την ελευθερία επιλογής του αγοραστή, εφόσον η μείωση αυτή εφαρμόζεται απλώς και μόνο λόγω της μεταβιβάσεως, ανεξάρτητα από οποιονδήποτε όρο σχετικά με την ταυτότητα ή τη δραστηριότητα του αγοραστή. Για τον ίδιο λόγο, η μείωση δεν μπορεί, αυτή καθαυτή, να συνιστά περιορισμό των ανταλλαγών.

Η Επιτροπή προσθέτει ότι, σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου, τα κράτη μέλη υποχρεούνται να τηρούν, κατά την εφαρμογή της δυνατότητας που τους παρέχει το άρθρο 7, παράγραφος 3, τον σκοπό για τον οποίο ελήφθη το μέτρο, τις αρχές της αναλογικότητας και της απαγορεύσεως των διακρίσεων, καθώς και τις επιταγές που απορρέουν από την προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων. Οι εν λόγω επιταγές φαίνεται ότι τηρούνται στην υπό κρίση περίπτωση, δεδομένου ότι η παρακράτηση μέρους υπέρ της εθνικής εφεδρικής ποσότητας αποτελεί έκφραση αλληλεγγύης, η οποία συνιστά τον σκοπό του άρθρου 7, παράγραφος 3, και δεδομένου ότι περιορίζεται στο 10 % της μεταβιβαζομένης ποσότητας και εφαρμόζεται γενικώς σε κάθε αλλάγή αγοραστή.

Καταλήγοντας, η Επιτροπή προτείνει να δοθεί στο δεύτερο ερώτημα η απάντηση ότι το άρθρο 7, παράγραφος 3, του κανονισμού 857/84 πρέπει να ερμηνεύεται, υπό το φως της αρχής της αναλογικότητας καθώς και της απαγορεύσεως των διακρίσεων που προβλέπεται στο άρθρο 40, παράγραφος 3, της Συνθήκης και της τηρήσεως των επιταγών της προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων, υπό την έννοια ότι δεν απαγορεύει εθνικές ρυθμίσεις οι οποίες προβλέπουν, για τις περιπτώσεις κατά τις οποίες ο παραγωγός αλλάζει αγοραστή, την παρακράτηση, υπέρ της εθνικής εφεδρικής ποσότητας, του 10 % της μεταβιβαζομένης ποσότητας αναφοράς.

M. Zuleeg
εισηγητής δικαστής